



EURÓPAI BIZOTTSÁG
EURÓPAI CSALÁS ELLENI HIVATAL (OLAF)

D. Igazgatóság – Szakpolitikák
D2. Csalásmegelőzés

Összeférhetetlenségek feltárása a strukturális intézkedések keretében megvalósított közbeszerzési eljárásokban

Gyakorlati útmutató vezetők részére

***az OLAF D2. Csalásmegelőzési egysége által koordinált tagállami szakértők által
kidolgozva***

Felelősségi nyilatkozat:

Ez egy munkadokumentum, amelyet tagállami szakértőkből álló csoport dolgozott ki az OLAF támogatásával. Az útmutató célja az operatív programok végrehajtásának megkönnyítése és a bevált gyakorlatok alkalmazásnak előmozdítása. Az útmutató a tagállamokra nézve nem kötelező, viszont ajánlásokkal kiegészített általános iránymutatásokat fogalmaz meg, és a bevált gyakorlatokat tükrözi.

Ezek az általános iránymutatások nem sértik a nemzeti jogszabályokat, az iránymutatásokat a nemzeti jogi keret figyelembevételével kell értelmezni és adott esetben ahhoz lehet igazítani.

Az útmutató nem sérti az Európai Unió Bírósága és a Törvényszék értelmezését vagy a Bizottság határozatait.

Összefoglaló

Az útmutató egy új, együttműködésen alapuló munkamódszer keretében, tagállami szakértők, az OLAF és a Bizottság strukturális intézkedésekért felelős főigazgatóságainak bevonásával készült. A cél a COCOLAF (a csalások megelőzésének koordinációjával foglalkozó tanácsadó bizottság) ad hoc ülésein születő eredmények minőségének javítása olyan gyakorlati dokumentáció kidolgozása útján, amelyet a tagállamok és a Bizottság referenciadokumentumként, igazgatási eszközként, útmutatóként és segédeszközként felhasználhatnak a csalás elleni intézkedéseik/stratégiáik megerősítése céljából.

Az útmutató kidolgozásának másik mozgatórugója az volt, hogy a 2014–2020 közötti időszak kohéziós politikájára vonatkozó jogalkotási javaslatok alapján a tagállamoknak csalás elleni intézkedéseket kell kidolgozniuk az uniós strukturális intézkedések igazgatásával összefüggésben.

A közbeszerzések kapcsán felmerülő összeférhetlenségek kérdése a tagállamokat érintő kérdések egyikeként került meghatározásra. Tíz különböző tagállam szakértőinek részvételével lebonyolított munkaértekezlet keretében fogalmazódott meg az igény az összeférhetlenségek meghatározásával és az ilyen jellegű helyzetekből adódó kockázatok mérséklésével foglalkozó útmutató iránt. Az útmutató az így elvégzett közös munka eredménye.

Az útmutató ajánlásokat fogalmaz meg az irányító hatóságok és az ajánlatkérők vezetői és tisztviselői részére az összeférhetlenségek feltárására és kezelésére vonatkozóan a strukturális intézkedések és a kohéziós politika programjai keretében az uniós költségvetésből finanszírozott közbeszerzésekkel összefüggésben. Az útmutató a közbeszerzések valamennyi típusára vonatkozik, függetlenül az érintett összeg nagyságától.

Az útmutató nem kötelező a tagállamokra nézve, viszont – a nemzeti szabályozás sérelme nélkül – közös megközelítést kíván adni az összeférhetlenségek kezeléséhez az irányító hatóságok és az ajánlatkérők részére.

Az útmutató, amelyet hasznos és gyakorlatias eszköznek szántak a tisztviselők számára, a munkaértekezlet keretében felvetett alábbi fő pontokra öszpontosít:

1. Az összeférhetlenség fogalmának meghatározása
2. Az összeférhetlenséggel kapcsolatos nyilatkozatok szükségessége: ajánlott, hogy a közbeszerzésben részt vevő valamennyi személy töltsön ki nyilatkozatot arról, hogy vele szemben nem áll fenn összeférhetlenség.
3. A nyilatkozatok ellenőrzésére szolgáló eljárások és eszközök
4. Lista azon figyelmeztető jelzésekről, amelyek segítségével beazonosíthatók az összeférhetlenséget eredményező helyzetek

Az útmutatóban a valós életből vett négy példa is szerepel, amelyek segítenek az „összeférhetlenség” fogalmának értelmezésében és a munkatársak tájékozottságának növelésében.

Bevezetés.....	7
1. Fogalommeghatározások.....	9
2. Az összeférhetlenségekkel kapcsolatos nyilatkozatok	11
2.1. A strukturális alapokból finanszírozott közbeszerzésekkel összefüggésben felmerülő összeférhetlenségek kezelésére szolgáló átfogó keret alapelemei	11
2.2. Az összeférhetlenségi nyilatkozatokra vonatkozó politika	13
2.3. Az összeférhetlenségi nyilatkozatok	16
2.4. Tájékoztató a munkavállalók részére az összeférhetlenségi nyilatkozatok szerepéről.....	17
2.5. Az összeférhetlenség nyilatkozatok nyomán követés és frissítése.....	18
3. Az összeférhetlenségi nyilatkozatok ellenőrzése más forrásokból származó információk alapján.....	19
3.1. Mikor?.....	19
3.2. Hogyan?.....	20
3.3. A visszaélést jelentő személyektől és a médiából származó információk felhasználása	22
3.4. Mi a teendő, ha összeférhetlenség megalapozott gyanúja merül fel?	22
4. Figyelmeztető jelzések	24
4.1. Mi minősül figyelmeztető jelzésnek és miként használhatók ezek?	24
4.2. Figyelmeztető jelzések a közbeszerzési eljárásban	24
4.2.1. Az eljárás előkészítése és elindítása	24
4.2.2. Az ajánlati felhívás, az ajánlatok elbírálása és a végső döntés.....	26
4.2.3. A közbeszerzési szerződések teljesítése, kiegészítése és módosítása	27
1. melléklet: Az összeférhetlenségi nyilatkozat mintája	30
2. melléklet: Példák	32

Bevezetés

Az útmutató egy új, együttműködésen alapuló munkamódszer keretében, tagállami szakértők, az OLAF és a Bizottság strukturális intézkedésekért felelős főigazgatóságainak bevonásával készült. Az útmutató célja a bevált gyakorlatok megosztása és olyan gyakorlati dokumentáció kidolgozása, amelyet a tagállamok és a Bizottság igazgatási eszközként, útmutatóként és a csalás elleni intézkedések/stratégiák erősítését szolgáló segédeszközként felhasználhat.

Az összeférhetetlenségek újra és újra előkerülő problémává váltak, különösen a strukturális intézkedésekhez kapcsolódó közbeszerzések esetében, mivel súlyos károkat okozhatnak egyrészt a közpénzek felhasználása, másrészt az EU és az érintett ország megítélése szempontjából.

A tagállamokkal együttműködve az OLAF munkaértekezletet rendezett, amelyen 10 különböző ország 10 olyan szakértője vett részt, akik gyakorlati tapasztalatokkal rendelkeznek az összeférhetetlenségek kezelése terén. Tapasztalataik alapján listát állítottak össze azon legfőbb szempontokról, amelyekre vonatkozóan szükség volt a bevált gyakorlatok megosztására.

A munkafolyamatba a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság (DG REGIO), A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága (DG EMPL), a Tengerügyi és Halászati Főigazgatóság (DG MARE) és a Belügyi Főigazgatóság (DG HOME) is bekapcsolódott. A munkát az OLAF Csalásmegelőzési egysége (OLAF/D2.) koordinálta.

A munka eredménye ezen gyakorlati útmutató az összeférhetetlenségek kezeléséről az Európai Unió által finanszírozott strukturális intézkedések és kohéziós politikai programok keretében megvalósuló közbeszerzésekkel foglalkozó vezetők részére.

Az útmutató egyrészt a) az irányító hatóságoknál, másrészt b) a közbeszerzési eljárásokban ajánlatkérőként eljáró kedvezményezetteknel dolgozó vezetők és beosztott munkatársak részére készült. Az útmutató a strukturális alapok vagy a Kohéziós Alap által társfinanszírozott összes műveletet és a közbeszerzések valamennyi típusát lefedi, függetlenül az érintett összeg nagyságától. Mindazonáltal az előírások szintjének és az ellenőrzés hatályának figyelembe kell vennie azt, hogy egyensúlyra kell törekedni az alábbiak között:

- a szükséges ellenőrzések;
- a beszerzés értéke;
- a beszerzés a közbeszerzési szabályok hatálya alá tartozik-e vagy sem; és
- egyszerűsítés és a kedvezményezettek adminisztratív terheinek csökkentése.

Az útmutató a szakértők közötti gyümölcsöző együttműködés eredménye. Az útmutató a tagállamok és az érdekelt felek mindegyike számára elérhető például az SFC 2007 csalás elleni platformon keresztül és a Bizottság szervezeti egységei számára az OLAF honlapján keresztül.

Az útmutató összekapcsolódik a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politika jogalkotási javaslataival, amelyek alapján a tagállamoknak – a beazonosított kockázatok figyelembevételével – hatékony és arányos csalás elleni intézkedéseket kell hozniuk.

Az OLAF ezúton is köszönetet szeretne nyilvánítani a közreműködő szakértőknek:

Dimitar PETROV MOCHEV	Bulgária	Az összeférhetetlenségek megelőzéséért és kivizsgálásáért felelős bizottság
Daša MUSULIN	Horvátország	Regionális Fejlesztések és Uniós Források Minisztériuma, Operatív Programok Irányításért Felelős Igazgatóság
Jan LATA	Cseh Köztársaság	Legfőbb Ügyészség, Büntetőjogi Eljárások Főosztálya
Brian NIELSEN	Dánia	Dán Gazdasági Hivatal
VELIKOVSKY László	Magyarország	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
Antoine DALLI	Málta	Miniszterelnöki Hivatal, Kabinetiroda, Belső Ellenőrzési & Nyomozati Főosztály
Jacek HORODKO	Lengyelország	Regionális Fejlesztési Minisztérium, Infrastrukturális Programok Támogatása Főosztály, Ellenőrzési és Szabálytalansági Osztály
Małgorzata KACZANOWSKA	Lengyelország	Regionális Fejlesztési Minisztérium, Infrastrukturális Programok Támogatása Főosztály, Rendszerfejlesztési és Elszámolhatósági Osztály
Anca ZAMFIR	Románia	Csalás Elleni Hivatal (DLAF), Jogi Főosztály
Erika GAJDOSIKOVA	Szlovák Köztársaság	A Szlovák Köztársaság Kormányhivatala, Ellenőrzési és Korrupcióellenes Főosztály
Andrew STEWART	Egyesült Királyság	Uniós programok, Helyi Növekedési Igazgatóság, Üzleti, Innováció és Készségek (BIS) Főosztály

A dokumentumot a COCOLAF csalásmegelőzési csoport 2013. november 12-én hagyta jóvá.

1. Fogalommeghatározások

Az összeférhetetlenség fogalma nincs uniós szinten összehangolva. Egyes tagállamok (például Románia) a büntetőjoguk keretében határozzák meg a fogalmat, míg más tagállamok (például Franciaország és az Egyesült Királyság) nem határozták meg a fogalmat. Ez viszont nem jelenti azt, hogy ne lenne eszközük a kérdés büntetőjogi kezelésére. Az Egyesült Királyság például jogszabályilag rendezi a kérdést, de a bűncselekmény a „hivatallal való visszaélés” kategóriájába tartozik, amely az összeférhetetlenségnél tágabb fogalmat is felölelhet és büntetőjogi szankciókkal sújtható, amennyiben az összeférhetetlenség korrupt magatartást eredményezett.

A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) javaslatot tett a fogalom meghatározására¹. :

Az „összeférhetetlenség” a hivatalos személy közfeladatai és magánérdeke közötti ütközés, amikor a hivatalos személynek magánemberként olyan érdeke áll fenn, amely helytelenül befolyásolhatja hivatali feladatainak és kötelezettségeinek ellátását.

Az uniós jog a fogalmat az Európai Unió általános költségvetésének végrehajtásával összefüggésben határozza meg.

A meghatározás a strukturális intézkedések és kohéziós politika keretében uniós forrásokból finanszírozott közbeszerzések minden típusára alkalmazandó, függetlenül az érintett összegek nagyságától.

Az Európai Unió általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendelet (966/2012/EU rendelet) 57. cikkének (2) bekezdése az összeférhetetlenség fogalmát az uniós költségvetés végrehajtásával és irányításával összefüggésben határozza meg. A meghatározás szerint:

„(1) A költségvetés végrehajtásában és irányításában – beleértve az ezt előkészítő tevékenységeket is –, ellenőrzésében vagy kontrolljában érintett pénzügyi szereplők és egyéb személyek nem járhatnak el oly módon, hogy saját érdekeik ütközzenek az Unió érdekeivel.

(...)

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában összeférhetetlenség akkor áll fenn, ha az (1) bekezdésben említett pénzügyi szereplő vagy egyéb személy funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlása családi vagy érzelmi okok, politikai vagy nemzeti hovatartozással

¹ Lásd: „Managing Conflict of Interest in the Public Service” (Összeférhetetlenségek kezelése a közszolgálatban), OECD Iránymutatások és az egyes országok tapasztalatai, 24-25. o., <http://www.oecd.org/corruption/ethics/48994419.pdf>. Az OECD egyúttal az összeférhetetlenségek három típusát is meghatározta:

A tényleges összeférhetetlenség a hivatalos személy közfeladatai és magánérdeke közötti ütközés, amikor a hivatalos személynek magánemberként olyan érdeke áll fenn, amely helytelenül befolyásolhatja hivatali feladatainak és kötelezettségeinek ellátását.

Vélelmezhető összeférhetetlenség fennállásáról akkor beszélhetünk, ha a hivatalos személy magánérdeke látszólag helytelenül befolyásolhatja hivatali feladatainak ellátását, de valójában nem ez a helyzet.

Potenciális összeférhetetlenség merül fel, ha a hivatalos személy fennálló magánérdeke miatt összeférhetetlenség merülne fel, ha a hivatalos személy az adott (összeférhetetlen) hivatali feladatok érintettjévé válna a jövőben.

kapcsolatos okok, továbbá gazdasági érdek vagy bármely más, a végső kedvezményezettrel közös érdek miatt veszélybe kerül.”

Az összeférhetetlenség és a korrupció nem azonos fogalmak. A korrupcióhoz általában legalább két személy megállapodására és megvesztegetésre/fizetésre/valamilyen formájú előnyszerzésre van szükség. Az összeférhetetlenség akkor áll elő, ha valamely személynek fennáll a lehetősége arra, hogy a magánérdekét a hivatali kötelezettségei elé helyezze.

A közbeszerzési eljárásokban a nem megfelelően kezelt összeférhetetlenségek kihatnak az eljárások szabályszerűségére. Az összeférhetetlenség az átláthatóság, az egyenlő bánásmód és/vagy a megkülönböztetésmentesség elvének megsértését eredményezi, amelyeket viszont a költségvetési rendelet 102. cikke értelmében a közbeszerzési szerződéseknek tiszteletben kell tartaniuk².

Példák

Az ajánlatkérőnél dolgozó, a közbeszerzési eljárás nyomon követéséért felelős tisztviselő házastársa az egyik ajánlattevőnél dolgozik.

Adott személy részesedéssel rendelkezik a vállalatban, amely olyan közbeszerzési eljárásban vesz részt, amelyben az adott személyt a bíráló bizottság tagjává nevezik ki.

Az ajánlatkérő vezetője egyhetes nyaraláson vett részt egy olyan cég vezérigazgatójával, amely indul az ajánlatkérő által kiírt közbeszerzési eljáráson.

Az ajánlatkérőnél dolgozó tisztviselő és a pályázó cégek egyikének vezérigazgatója ugyanazon politikai pártban rendelkeznek valamilyen funkcióval.

Az irányító hatóságoknak felügyelniük kell a kedvezményezettek által lebonyolított közbeszerzési eljárásokat, biztosítva azok zökkenőmentes és tisztességes lebonyolítását. (Megjegyzés: e dokumentummal összefüggésben az irányító hatóság fogalmát az irányító hatóságra, illetve minden olyan közreműködő szervezetre kell értelmezni, amelyre az irányító hatóság feladatokat ruházott át.) A kedvezményezetteknek minden pályázó részére biztosítaniuk kell az átláthatóságot és a tisztességes bánásmódot. Rendellenességek észlelése esetén az irányító hatóságoknak gyorsan kell reagálniuk és el kell végezniük a szükséges ellenőrzéseket. Ez nem jelenti azt, hogy összeférhetetlenség áll fenn, csupán azt, hogy a helyzetet tisztázni kell és megfelelő intézkedéseket kell hozni.

² Lásd különösen az Európai Unió Bíróságának a T-277/97. sz. ügyben hozott 1999. június 15-i és a C-315/99. sz., Ismeri Europa Srl. ügyben hozott 2001. július 10-i, valamint a T-160/03. sz., AFCon Management Consultants, Mc Mullin, O'Grady ügyben hozott ítéletét.

2. Az összeférhetlenségekkel kapcsolatos nyilatkozatok

2.1. A strukturális alapokból finanszírozott közbeszerzésekkel összefüggésben felmerülő összeférhetlenségek kezelésére szolgáló átfogó keret alapelemei

Az összeférhetlenségek miatt a gazdasági szereplők elveszíthetik a strukturális intézkedések keretében megvalósuló közbeszerzésekbe vetett bizalmukat, és ez visszatárhathja a tisztességes gazdasági szereplőket az ajánlattételtől.

Emiatt az irányító hatóságoknak ajánlatos kialakítani az összeférhetlenségek kezelésével kapcsolatos politikájukat a kockázatok csökkentése és az esetleges összeférhetlenség kezelésére érdekében.

E politikának az összeférhetlenségek megelőzésével, észlelésével, kezelésével és szankcionálásával kell foglalkoznia. Az összeférhetlenségi politikát az operatív program irányítási és ellenőrzési rendszerének részét képező valamennyi szervezetnél működtetni kell, működtetését pedig a közbeszerzési eljárásokat lebonyolító kedvezményezettek részére is ajánlani kell, függetlenül azok jogi formájától.

Az összeférhetlenségi politikának figyelembe kell vennie az érintett tagállam jogi előírásait, továbbá az ezen dokumentumban említett iránymutatásokat és bevált gyakorlatokat is.

Az irányító hatóságok számára ajánlott, hogy működtessenek összeférhetlenségi politikát a felelősségi körükbe tartozó operatív programok tekintetében, különös tekintettel az [új általános rendelet] 114. cikke (4) bekezdése c) pontjában előírt kötelezettségekre³.

A közbeszerzésekkel összefüggésben felmerülő összeférhetlenségre vonatkozó politikát tartalmazó dokumentumban számos kérdéssel foglalkozni kell. Az összeférhetlenségi politikának

le kell fednie a közbeszerzési eljárás egészét és az eljárásból keletkező szerződések kezelését;

összhangban kell lennie a nemzeti közbeszerzési szabályokkal és az uniós közbeszerzési irányelvekkel;

külön fejezetben kell foglalkoznia az összeférhetlenségi nyilatkozatokkal;

hivatkozni kell az ajándékok és a vendéglátás fogalmaira, mivel az ajándékok és a vendéglátás csalás ösztönzőinek is tekinthetők, függetlenül attól, hogy ezek a közbeszerzési eljárás előtt, alatt vagy után, illetve az eljárás nyomán kötött szerződés vagy megvalósított beszerzés lebonyolítása során merülnek-e fel;

³ *Az operatív program pénzügyi irányításával és ellen részével kapcsolatosan az irányító hatóság: (...) eredményes és arányos csalásellenes intézkedéseket alkalmaz figyelembe véve az azonosított kockázatokat. E cikk egészének végrehajtására vonatkozóan a Bizottság külön iránymutatást dolgoz ki.*

biztosítania kell, hogy a szervezet nyilvántartást vezessen a felmerült összeférhetetlenségekről, mely nyilvántartások bizonyítékkul szolgálnak arról, hogy az összeférhetetlenségeket miként és milyen megfelelő intézkedésekkel kezelték. A nyilvántartások vezetése lehetővé teszi, hogy a későbbi összeférhetetlenségekre vonatkozóan referenciákat tudjanak alapul venni;

meg kell határozni a be nem jelentett összeférhetetlenségek tekintetében alkalmazott szankciókat. A szankcióknak megfelelőnek és visszatartó erejűnek kell lenniük ahhoz, megakadályozzák a szabályokkal való visszaélést;

mellékletében közölni kell néhány példát az ilyen jellegű összeférhetetlenségekre;

kezelnie kell azokat a helyzeteket, amikor az alkalmazottak elhagyják a közszektorbeli szervezeteket, különös tekintettel a kormányzati vagy helyi önkormányzati szerveknél betöltött pozíciókra (az ún. „forgóajtó-jelenség”): kötelezettségként elő kell írni, hogy a munkatársak ne tudjanak visszaélni a bizalmas információkkal, amelyekhez az általuk betöltött munkakör révén jutottak. Biztosítani kell, hogy a kilépett munkatársak ne jussanak semmilyen előnyhöz olyan összeférhetetlenségből, amely a közszektorbeli szervezettől való távozásukat követően áll elő.

Az összeférhetetlenségi politikának az egyik alapidokumentumnak kell lennie, amelyet a munkatársak rendelkezésére bocsátanak akár a szervezetbe történő belépésüket követő bevezető időszak során, akár a szolgáltatások, áruk vagy építési munkák beszerzésével vagy ilyen szerződések vagy keretszerződések kezelésével összefüggő, az adott szervezeten belüli feladatkörük felvételekor.

Példa az Egyesült Királyságból

A köztisztviselőkre vonatkozóan létezik egy általános magatartási kódex, amelynek szabályai a decentralizált közigazgatási szervek hasonló magatartási kódexeiben is megjelennek.

A kódex magatartási normát ír elő, amelynek részét képezi a beszerzésekkel foglalkozó tisztviselőktől elvárt magatartás meghatározása is. A kódex a köztisztviselők munkájának minden területére kiterjed. E munka jelentős része esetében a köztisztviselők kapcsolatba kerülnek a nyilvánossággal, pénzfelhasználással vagy olyan területekkel, ahol létfontosságú, hogy mindenkivel szemben tisztességes bánásmódot tanúsítsanak.

A kormányzati szervek mindegyike tájékoztatja alkalmazottai mindegyikét a kódexről, viszont senkinek sem kell ténylegesen kötelezettséget vállalnia arra, hogy a kódexet betartva fog eljárni. Ugyanakkor úgy tekintetnek erre a kötelezettségre, mint ami a munkáltató és a munkavállaló között létrejövő szerződéses kapcsolat részét képezi.

A becsületesség, a feddhetetlenség és a pártatlanság alapvető követelményei könnyen alkalmazhatók a beszerzésekre, de érthető, hogy külön nyilatkozatokra vagy kötelezettségvállalásokra van szükség a beszerzési tevékenységekben közvetlenül érintett egyénektől.

2.2. Az összeférhetlenségi nyilatkozatokra vonatkozó politika

Az irányító hatóságoknak elő kell írniuk az ajánlatkérők számára, hogy közbeszerzési eljárásaik részeként működtessenek eljárást az összeférhetlenségi nyilatkozatokra vonatkozóan is. Az irányító hatóságoknak iránymutatással kell szolgálniuk az ajánlatkérők felé a nyilatkozatokkal kapcsolatos eljárásra vonatkozóan.

Ennek az iránymutatásnak egyértelműen foglalkoznia kell bizonyos kérdésekkel.

1. Ki a felelős a nyilatkozatok iktatásáért és aláírásáért?

A közbeszerzési eljárások egyik vagy másik szakaszában (előkészítés, kidolgozás, végrehajtás, lezárás) érintett személyeknek nyilatkozatot kell aláírniuk és azt a közbeszerzését felelős személynek kell átadniuk.

E kötelezettséget legalább a következő személyekre alkalmazni kell:

- az ajánlatkérő szervezet vezetője és minden olyan személy, akire a vezető feladatokat ruházott át;
- a vezetőség tagjai;
- a közbeszerzési dokumentumok előkészítésében/kidolgozásában részt vevő munkatársak;
- a bíráló bizottság tagjai;
- a közbeszerzési dokumentumok kidolgozásával és/vagy az ajánlatok értékelésével összefüggő feladatokat ellátó szakértők.

2. Mely körülmények tekinthetők tényleges, potenciális vagy vélelmezhető összeférhetlenségnek?

A körülmények meghatározásának a költségvetési rendelet 57. cikkében szereplő meghatározáson kell alapulnia, de a hatályos nemzeti jogszabályokat is figyelembe kell vennie. Amennyiben voltak korábbi esetek vagy a kulturális, nemzeti sajátosságok miatt egyedi jellegű nehézségek adódtak, példákkal alátámasztott további magyarázattal kell szolgálni.

3. A közbeszerzési eljárás mely szakaszában kell a nyilatkozatot iktatni?

Az összeférhetlenségi nyilatkozat bekérését a közbeszerzési eljárás valamennyi szakaszában (előkészítés, bírálat, monitoring és zárás) mérlegelni kell.

A beszerzésért felelős vezető feladata bekérni a közbeszerzési eljárásban érintetté váló valamennyi személytől az összeférhetlenségi nyilatkozatot, és összegyűjteni ezen nyilatkozatokat.

A vezetőnek gondoskodnia kell arról, hogy az érintett személyek tisztában legyenek azzal, hogy a helyzetükben bekövetkező esetleges változásokat haladéktalanul be kell jelenteniük. A nyilatkozat teljesen új nyilatkozatként vagy minta alapján is megfogalmazható bármikor, amikor szükségessé válik.

4. Hogyan kell ellenőrizni az összeférhetlenségi nyilatkozatokat?

A vonatkozó politikában meg kell határozni az alkalmazottak (pl. korábbi munkahelyek, családi állapot) és a külső szakértők által tett összeférhetlenségi nyilatkozatok ellenőrzésére vonatkozó szabályokat.

E szabályoknak valamifajta iránymutatást kell tartalmazniuk az ellenőrzések elvégzéséért felelős személyre, az általa alkalmazott módszerre és az időzítésre vonatkozóan.

Az ajánlatkérők számára iránymutatást kell kidolgozni azon körülményekre vonatkozóan, amelyek esetében az összeférhetlenség megítélése nem egyértelmű (pl. az ajánlattevő partnervállalatánál végzett korábbi munka).

5. Hogyan kell nyomon követni az összeférhetlenségi nyilatkozatokat?

Az intézménynek ki kell dolgoznia az egyes közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódó összeférhetlenségi nyilatkozatok tárolására és nyomon követésére szolgáló rendszereit, ami megvalósulhat például egy külön nyilvántartás formájában vagy a vezetői információs rendszer eszközeként. Egy, a beszerzésekben közvetlenül nem érintett személyt meg kell bízni a nyilatkozatok nyomon követésével, és gondoskodni kell a nyilvántartások naprakészen tartásáról.

6. Milyen szankciókkal jár, ha valaki nem tesz eleget az összeférhetlenségek közlésére vonatkozó kötelezettségének?

A szankcionálási politikában szerepeltetni kell az összeférhetlenségi nyilatkozat megtétele elmulasztásának vagy hamis nyilatkozat megtételének eseteire vonatkozó nemzeti szabályozás szerinti – közigazgatási és/vagy büntetőjogi – szankciókat. Az alkalmazottakat érintő eseteket egyértelműen el kell különíteni a külső szakértőket vagy partnereket érintő esetektől.

Az alkalmazottaktól elvárt magatartást etikai kódex útján kell szabályozni. A kódexnek tartalmaznia kell az összeférhetlenség fogalmának meghatározását és a vonatkozó szankciókat. Fegyelmi intézkedésekről is rendelkezni kell, amelyek a feljegyzésektől az írásbeli figyelmeztetésig vagy pénzbüntetésekig, vagy akár visszasorolásig vagy elbocsátásig terjedhetnek. A szankcióknak minden esetben összhangban kell lenniük a nemzeti szabályozással.

Belső iránymutatásokban kell szabályozni a külső szakértők köteleességszegéseinek eseteit, meghatározva az ilyen esetekben teendő intézkedéseket és az alkalmazandó szankciókat. A külső szakértőkkel kötött szerződésekben szabályozni kell a köteleességszegés szankcióit. A szankciók a szerződés felbontásától a közbeszerzési eljárásokban való részvételből meghatározott időre (pl. öttől tíz évig) történő kizárásig terjedhetnek.

7. Milyen intézkedést kell tenni, ha összeférhetlenség kockázata merül fel vagy az eljárás előtt vagy közben összeférhetlenséget jelentenek be / észlelnek?

A vonatkozó nemzeti szabályozás figyelembevételével meg kell hozni a közbeszerzési eljárás tisztaságának biztosításához szükséges intézkedéseket. Az összeférhetlenségi nyilatkozatok rendelkezésre állásától, az összeférhetlenség jellegétől és az eljárás szakaszától függően a következő intézkedéseket kell mérlegelni:

- indokolt esetben a tényállás megvitatása az érintett személlyel a helyzet tisztázása végett;
- az érintett személy kizárása a közbeszerzési eljárásból, függetlenül attól, hogy a szervezet alkalmazottjáról vagy külső szakértőről van-e szó;
- a feladat- és felelősségi körök átszervezése az alkalmazottak között;
- a közbeszerzési eljárás törlése.

Az alkalmazottaknak/szakértőknek az eljárásból történő kizárását nem csupán akkor kell mérlegelni, ha tényleges összeférhetlenség merül fel, hanem minden olyan esetben is, ha kételyek merülnek fel az érintettek pártatlanságával kapcsolatban.

Rendkívüli esetekben előfordulhat, hogy valamely tisztviselőt vagy szakértőt nem lehet kizárni az eljárásból, mivel nem áll rendelkezésre elegendő erőforrás vagy bizonyos területekre vonatkozó specializált szaktudással rendelkező szakértő. Ilyen esetekben az ajánlatkérőnek biztosítania kell, hogy döntése teljes mértékben átlátható legyen, meg kell határoznia a munkavállaló/szakértő közreműködésének pontos korlátait és biztosítania kell, hogy a végső döntés átlátható és valós bizonyítékokon alapuljon.

A követendő szabályokban azt is elő kell írni, hogy a munkavállalók értesítsék az illetékes hatóságokat, ha összeférhetlenség merül fel.

Az adott közbeszerzési eljárásban az összeférhetlenségekkel kapcsolatban hozott minden intézkedést dokumentálni kell.

Példa a Szlovák Köztársaságból

A közbeszerzési bíráló bizottság tagjainak nyilatkozata — a közbeszerzési törvény rendelkezései (40. §) szerint.

Nem lehet a bíráló bizottság tagja olyan személy, aki jelenleg vagy a bizottság tagjává történő kinevezését megelőző egy évben:

- a) természetes személyként ajánlattevő;
- b) jogi személy ajánlattevő törvényes képviselője, vagy a törvényes képviselő irányító testületének tagja, vagy az ajánlattevő felügyelő testületének vagy az adott ajánlattevő más testületének tagja;
- c) a jogi személy olyan partnere vagy a jogi személy olyan partnerének tagja, amely ajánlattevő vagy az ajánlattevő csendestársa;
- d) az ajánlattevő alkalmazottja, vagy olyan üzleti érdekcsoport alkalmazottja, amelynek az ajánlattevő tagja;
- e) a Közbeszerzési Hivatal munkavállalója, a kizárólag a Hivatal szükségleteinek ellátását szolgáló szerződések kivételével.

Nem lehet a bizottság tagja:

a) az a)–d) pontokban említett személyekhez közel álló személyek; és

b) olyan személy, akinek az ajánlattevőre vagy részvételre jelentkezőre vonatkozó pártatlanságával kapcsolatban kételyek merültek fel, különösen, ha az érintett személy

az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező oldalán részt vett az adott beszerzéshez kapcsolódó dokumentumok elkészítésében, vagy ha az adott ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt előny vagy hátrány érhetné a szerződés odaítélésére vonatkozó döntés kapcsán.

Az ajánlattevők listájának megismerését követően a bizottság tagja nyilatkozatot nyújt be az ajánlatkérő iránti elkötelezettségéről, amely nyilatkozatban megerősíti, hogy nem állnak fenn a törvény szerinti olyan körülmények, amelyek kizárnák, hogy a bizottság tagja legyen, illetve tájékoztatnia kell az ajánlatkérőt, hogy a törvény szerinti olyan körülmények állnak fenn, amelyek miatt nem lehet a bizottság tagja.

A bizottság tagja haladéktalanul értesíti az ajánlatkérőt, ha a közbeszerzési eljárás során olyan körülmények merülnek fel, amelyek kizárják, hogy a bizottság tagja legyen.

2.3. Az összeférhetlenségi nyilatkozatok

Nyomatékosan ajánlott, hogy az érintett személyektől azonnal – mihamarabb – elkezdjenek részt venni az eljárásban – bekérjék a nyilatkozatot arról, hogy **nem áll fenn** összeférhetlenség. Az eljárás és az érintett személy védelme érdekében ennek a kötelezettségnek haladéktalanul eleget kell tenni. Az emberek – elméletileg – hajlamosabbak bejelenteni az összeférhetlenséget akkor, ha tisztában vannak az összeférhetlenségi nyilatkozat aláírásával vállalt kötelezettségeiknek.

Jellegéből adódóan az összeférhetlenség fennállásáról szóló nyilatkozat aláírása önkéntes lenne, ami azonban nagyon bizonytalanná tenné. A későbbiekben, esetleges csalásra irányuló tevékenység esetén nehezebb lenne bizonyítani a szándékosságot.

Következésképp a következő bekezdések kizárólag azokra a nyilatkozatra vonatkoznak, amelyek arról szólnak, hogy nem áll fenn összeférhetlenség.

Az összeférhetlenségi nyilatkozatnak tartalmaznia kell az összeférhetlenség fogalmának a költségvetési rendelet szerinti meghatározását, továbbá az eljárásra alkalmazandó magatartási vagy etikai kódexeknek az összeférhetlenséggel kapcsolatos előírásait.

A nyilatkozatnak:

- a) egyértelműen hivatkoznia kell az érintett közbeszerzési eljárásra;
- b) tartalmaznia kell az aláíró teljes nevét, születési idejét, a szervezetben betöltött pozícióját és a közbeszerzési eljárásban betöltött funkcióját;
- c) az aláírás dátumát.

A nyilatkozattal az aláíró hivatalosan kijelenti, hogy:

- tudomása szerint saját maga tekintetében fennáll-e vélelmezhető/potenciális/tényleges összeférhetlenség a hivatkozott közbeszerzési eljárással kapcsolatban;
- fennállnak-e olyan körülmények, amelyek saját maga tekintetében vélelmezhető/potenciális/tényleges összeférhetlenséget eredményezhetnek a közeljövőben; valamint

- kötelezettséget vállal arra, hogy adott esetben potenciális összeférhetetlenséget eredményező körülmény előállta esetén a potenciális összeférhetetlenségről haladéktalanul bejelentést tesz.

A nyilatkozatnak hivatkoznia kell azon fegyelmi/közigazgatási/büntetőjogi szankciókra, amelyeket a hamis nyilatkozat tétele maga után von.

A nyilatkozat tartalmazhat titoktartásra vonatkozó kötelezettségvállalást is, amennyiben valószínűsíthető, hogy az érintett személy a közbeszerzési eljárás keretében az ajánlattevőtől/pályázótól származó, üzleti titoknak minősülő információt fog kezelni.

A nyilatkozathoz mellékelni kell magyarázatot is, amelyből az aláírók egyértelmű és megbízható iránymutatást kapnak:

- a szervezet politikájáról, és ennek részeként a nyilatkozat céljáról is;
- a rendelkezések jogi követelményeiről, ideértve a meghatározásból következő egyes kérdések tisztázását is: család, érzelmi okok stb. (például az egyes tagállamokban eltérhet, hogy milyen rokoni kapcsolatok merítik ki a családtag fogalmát, és ezt a kulturális kereten belül kell meghatározni – például másod- vagy harmadfokú rokoni kapcsolatok);
- az összeférhetlenségek kezelését az adott szervezetnél szabályozó magatartási kódexről;
- az összeférhetlenség bejelentésére vonatkozó kötelezettség elmulasztásának következményeiről;
- az érintett személy összeférhetlenségi helyzetében bekövetkező változás esetén követendő eljárásról és különösen arról, hogy mikor, hogyan és kinek kell jelezni egy esetleges összeférhetlenség felmerülését.

A magyarázatnak az összeférhetlenségi helyzetekre vonatkozó példákat is kell tartalmaznia.

Az 1. melléklet tartalmaz egy nyilatkozatmintát, amelyhez az Európai Bizottság által alkalmazott nyilatkozat szolgált alapul, de a nemzeti előírásokkal való összhang megteremtése érdekében a mintától való eltérés indokolt lehet.⁴

2.4. Tájékoztatás a munkavállalók részére az összeférhetlenségi nyilatkozatok szerepéről

A munkavállalók részére egyértelművé kell tenni, hogy az összeférhetlenségi nyilatkozat az összeférhetlenségek megelőzését szolgáló eszköz, amelynek célja:

- a munkavállalók figyelmének felhívása az összeférhetlenségek kockázatára;
- a vezetői felügyelet keretében mérlegelendő kockázati területekre való rámutatás;

⁴ Az ezen gyakorlati útmutatóban közölt információk nem sértik a nemzeti jogot, a közölteket iránymutatásoknak és bevált gyakorlatoknak kell tekinteni.

- megóvni a munkavállalókat attól, hogy a későbbiek folyamán valamilyen összeférhetetlenség eltitkolásával vádolják meg őket;
- a közbeszerzési eljárás és a társfinanszírozásban megvalósuló projekt megóvása a szabálytalanságoztól és ezáltal az Európai Unió és a tagállamok pénzügyi érdekeinek védelme.

Létfontosságú, hogy az irányító hatóságok és a közbeszerzési eljárásokat lebonyolító kedvezményezettek valamennyi alkalmazottja tisztában legyen a lehetséges és potenciális összeférhetetlenségekkel, azok következményeivel, az összeférhetetlenségek felmerülése esetén követendő intézkedésekkel és a potenciális szankciókkal.

Az összeférhetetlenség felmerülése önmagában még nem feltétlenül jogellenes. Az viszont szabálytalanságnak minősül, ha valaki fennálló összeférhetetlenség tudatában vesz részt a közbeszerzési eljárásban. Ebből kifolyólag a potenciális összeférhetetlenségeket a szerzési eljárásokban való részvételt megelőzően be kell jelenteni, és meg kell tenni a szükséges óvintézkedéseket.

A munkavállalók részére kiadott általános képzési anyagban vagy a kifejezetten ezzel foglalkozó online képzési modulokban külön fejezetet kell szentelni ennek a kérdésnek. A képzési anyagoknak az összeférhetetlenséggel általános megközelítésben kell foglalkoznia, hiszen összeférhetetlenségek más területeken, például a felvételi eljárásokban is előfordulhatnak. A képzések lehetőséget kínálnak arra, hogy a munkavállalókat tájékoztassák az összeférhetetlenségi nyilatkozatok szerepéről.

Folyamatos képzés révén fenntartható és javítható a munkavállalók tájékozottsága, és így a munkavállalók folyamatosan tudatában lehetnek az összeférhetetlenségek esetleges új formáinak. Mindazonáltal a vezetésnek kifejezetten ezt a célt szolgáló és hatékony mechanizmusokat kell kidolgoznia az összeférhetetlenségi szabályok megsértésének észlelésére és nyomon követésére, és a szankciók alkalmazására. A vezetésnek egyértelműen ki kell jelölnie a felelősségi köröket és hatékony kontrollmechanizmusokat kell működtetnie.

2.5. Az összeférhetetlenség nyilatkozatok nyomon követés és frissítése

Az összeférhetetlenségek idővel változnak. Előfordulhat, hogy a szerzési folyamat elején a szerzési munkatársak egyikével összefüggésben semmilyen összeférhetetlenség nem merült fel, se tényleges, se potenciális, se vélelmezhető. A folyamat során azonban a körülmények változhatnak, és előfordulhat, hogy ő vagy valamely családtagja a lehetséges ajánlattevők valamelyikénél vállalt munkát. A helyzet megváltozása miatt elengedhetetlenül fontos, hogy a megfelelő összeférhetetlenségi nyilatkozatokat nyomon kövessék és frissítsék.

Amennyiben a munkavállaló az eljárás során új információk birtokába jut (például az ajánlatban alvállalkozóként javasolt gazdasági szereplővel kapcsolatban) vagy változás áll be a körülményekben (például az eljárás kezdetekor még nem létező jogi vagy tényszerű kapcsolat jön létre) a munkavállalónak azonnal jeleznie kell a vélelmezhető/potenciális/tényleges összeférhetetlenséget a felettesének. A nyilatkozatminta használatától el lehet tekinteni. A munkavállalót ki kell zárni az eljárás további szakaszaiban való részvételből és – amennyiben szükséges és lehetséges – meg kell ismételni az eljárás azon érintett szakaszait, amelyben részt vett.

A szervezet helyesen jár el, ha nyilvántartást vezet az adott közbeszerzési eljáráshoz tartozó összeférhetetlenségi nyilatkozatokról.

3. Az összeférhetlenségi nyilatkozatok ellenőrzése más forrásokból származó információk alapján

Az összeférhetlenségi nyilatkozatokat ellenőrizni kell. A nyilatkozat megtétele a biztosíték téves benyomását keltheti az ajánlatkérőben, a nyilatkozatot tevő személy pedig tévesen úgy vélheti, hogy eleget tett a nyilatkozattal kapcsolatos kötelezettségének. Visszatartó ereje miatt fontos, hogy az emberek tudják, nyilatkozataik ellenőrizhetők.

Az elvégzett ellenőrzések az irányító hatóság és/vagy ajánlatkérő kapacitásaitól és erőforrásaitól fog függni. Az ellenőrzéseknek arányosnak kell lenniük, egyensúlyra kell törekedniük az ellenőrzés szükségessége, az egyszerűsége való törekvés és a kedvezményezettek adminisztratív terheinek csökkentése között, figyelembe véve a beszerzés értékét, függetlenül attól, hogy közbeszerzési szabályok alá tartozó beszerzésről van-e szó.

3.1. Mikor?

Az összeférhetlenségek a beszerzési eljárás során **a döntéshozatali folyamat bármely szakaszát** befolyásolhatják.

Az ajánlatkérőknek két fajta **ellenőrzés** elvégzését kell mérlegelniük:

- megelőzési célú ellenőrzéseket, a vélelmezhető/potenciális/tényleges összeférhetlenségek észlelése érdekében;
- szankcionálási/helyreállítási célú ellenőrzéseket, az összeférhetlenségek észlelése, az érintett személy szankcionálása és az összeférhetlenség által okozott károk helyreállítása érdekében.

Ehhez az ajánlatkérőknek olyan belső mechanizmusokat kell kidolgozniuk, amelyek lehetővé teszik a munkavállalók részvételével zajló döntéshozatali folyamatok során előálló helyzetek **állandó és rendszeres időközönként ismétlődő értékelését**. Az ajánlatkérőknek olyan **beépített mechanizmusokkal** kell rendelkezniük, mint például:

- kérdőívek rendszeres időközönként történő kitöltése annak felmérése céljából, hogy a munkavállalók mennyire felkészültek és képesek-e a vélelmezhető/potenciális/tényleges összeférhetlenségek felismerésére, javítva ezzel a munkavállalók tájékozottságát és biztosítva, hogy a rendszer „tisztán” működjön;
- a döntéshozatalban részt vevő tisztviselők által a döntéshozatalt megelőzően kitöltendő ellenőrző listák; ezen listák segítségével a munkavállalók jobban megítélhetik, hogy fennáll-e vélelmezhető/potenciális/tényleges összeférhetlenség.

Az említetteket **„utólagos” mechanizmusokkal** kell kiegészíteni, amelyek révén ellenőrizhető, hogy ténylegesen felmerültek-e összeférhetlenségek.

Az utólagos mechanizmusoknak az összeférhetlenség hiányáról szóló nyilatkozatokra kell összpontosítani, amelyeket a rendelkezésre álló egyéb információk alapján kell megvizsgálni:

- külső információk alapján (azaz az összeférhetlenséget okozó helyzet kapcsán nem érintett kívülállók által potenciális összeférhetlenségekről közölt információk alapján);
- összeférhetlenségek előfordulásának magas kockázatát mutató bizonyos helyzetekre elvégzett ellenőrzések alapján, belső kockázatelemzést vagy figyelmeztető jelzéseket alapul véve (lásd a 4. szakaszt);
- szűrőpróbaszerű ellenőrzések alapján.

3.2. Hogyan?

Azon személyek meghatározásakor, akikkel összefüggésben összeférhetlenség merülhet fel, a következő csoportokat kell mérlegelni:

- az ajánlatkérő munkavállalói, a beszerzési szolgáltató munkavállalói és a beszerzési eljárás lebonyolításában közvetlenül érintett egyéb szolgáltatók munkavállalói;
- az ajánlatkérő vezetője és az ajánlatkérő döntéshozatali szerveinek azon tagjai, akik befolyással lehetnek az eredményre, függetlenül attól, hogy közvetlenül érintettek-e a beszerzési eljárásban vagy sem.

Az összeférhetlenségek **utólagos** ellenőrzésére alkalmazott ellenőrzések típusai az alábbiak lehetnek:

- **Az irányító hatóság/kifizető ügynökség által végzett ellenőrzések:**
 - a kedvezményezett által (a közbeszerzési eljárással kapcsolatos dokumentumokkal együtt benyújtott) kifizetési kérelmének vizsgálatakor (az uniós jog és a nemzeti jog szerinti összeférhetlenségeket külön-külön felsoroló) ellenőrző listák segítségével elvégzett szokásos/rendes ellenőrzések;
 - külső információk vagy potenciális összeférhetlenségek vagy figyelmeztető jelzések alapján indított egyedi ellenőrzések;
 - konkrét információ vagy más kapcsolódó/közvetett ellenőrzések nyomán szerzett információelemek alapján indított egyedi ellenőrzések;
 - a kockázatelemzésen alapuló éves ellenőrzési programban szereplő tervezett ellenőrzések;
 - szűrőpróbaszerű ellenőrzések.

Kockázatértékelés az ARACHNE segítségével

Az irányító hatóságok igénybe vehetik a Bizottság által elérhetővé tett ARACHNE nevű adatbányászati eszközt, amelynek segítségével beazonosíthatók az összeférhetlenség kockázatának potenciálisan kitett projektek. Az ARACHNE egy kockázatértékelő eszköz, amely révén hatékonyabbá tehető a projektkiválasztás és az irányítási ellenőrzések, továbbá megerősíthető a csalások feltárására, megelőzésére és észlelésére szolgáló rendszer.

➤ **A kedvezményezett belső ellenőrei által végzett ellenőrzések**

- külső információk alapján végzett egyedi ellenőrzések;
- elvégzett más kapcsolódó/közvetett ellenőrzés nyomán készült hivatalos jelentés eredményeként végzett egyedi ellenőrzések;
- a kockázatelemzésen alapuló éves ellenőrzési programban szereplő tervezett ellenőrzések, továbbá szűrőpróbaszerű ellenőrzések.

Az ellenőrző listákon alapuló ellenőrzéseken kívüli egyéb ellenőrzéseket **a tisztviselő összeférhetlenségi nyilatkozata alapján kell elvégezni, figyelembe véve az alábbi adatokat és információkat:**

- *magától az érintett szervezettől* származó, releváns személyes adatok;

- *más szervezettől:* a személyazonossági adatok nemzeti adatbázisaiból, a gazdasági szereplők adatait tartalmazó adatbázisokból (például cégnyilvántartások), az adóhatóságtól stb. származó adatok.

A nemzeti jog sérelme nélkül indokolt lehet intézményközi együttműködésről szóló megállapodások megkötése a más intézmények által kezelt adatokhoz való könnyebb hozzáférés érdekében.

- *nyilvános adatforrások* (ideértve az internet segítségével végzett háttérelőrzéseket), amelyek révén információk szerezhetők a tisztviselő olyan kapcsolatairól és személyes körülményeiről, amelyek összeférhetlenséget eredményezhetnek vagy valószínűsíthetnek.

Példák információforrásokra

- cégnyilvántartások és a cégjegyzék;
- az egyes vállalkozások közötti kapcsolatokról, a vállalkozások törvényes képviselőiről és azok ügyvezetőiről információkat nyújtó internetes adatbázisok;
- a nem visszafizetendő pénzügyi támogatások kedvezményezettjeivel és a szállítókkal kapcsolatos információk gyűjtése céljából fenntartott belső adatbázis, (ITMS vagy meghatározott célokra létrehozott külön adatbázis);
- nyilvános médiainformációk.

Egy beosztottjának potenciális összeférhetlenségével szembesülő vezetőnek indokolt esetben célszerű „soft” megközelítést alkalmaznia és nyíltan megvitatnia a kérdést az érintett személlyel. A megbeszélés célja annak megállapítása, hogy fennáll-e összeférhetlenség kockázata, amely veszélyeztetné az eljárást és/vagy a tisztviselő helyzetét. Amennyiben fennáll ez a kockázat, a vezetőnek döntenie kell a legalkalmasabb intézkedésekről, amelyek révén biztosítható, hogy a szervezet és a tisztviselő érdekei nem sérülnek.

Amennyiben a vezetőnek kielégítő bizonyíték áll rendelkezésre a tisztviselő szándékos köteleességszegéséről, a vezető jelentheti az esetet közvetlenül az illetékes hatóságoknak, és megteszi a szükséges intézkedéseket a közbeszerzési eljárás biztosítása érdekében (a további lépésekért lásd a 3.4. szakaszt).

3.3. A visszaélést jelentő személyektől és a médiából származó információk felhasználása

A visszaélést jelentő személyek és a média érzékenyen reagálnak a közbeszerzési eljárásokban érintett különböző személyek közötti kapcsolatokra, és konzisztens információkat tudnak szolgáltatni az ajánlatkérő döntéshozatali folyamatait adott esetben befolyásoló helyzetekről.

A visszaélést jelentő személyektől és a médiából származó információk önmagukban nem minősülnek bizonyítéknak. Amennyiben a szervezetek (különösen az irányító hatóságok vagy az ajánlatkérő igazgatósága / ellenőrző testülete) ilyen jellegű információ birtokába jutnak, a rendelkezésükre álló eszközöket felhasználva haladéktalanul ellenőrizniük kell, hogy az információk megerősíthetők-e, illetve hatással lehetnek-e az eljárásra. A rendelkezésükre álló valamennyi adatforrás felhasználásával ellenőrizniük kell az információ helyességét.

A helyzet súlyosságától függően azonnal értesítik az illetékes igazságügyi vagy releváns más hatóságot.

A nyomozás szempontjából a visszaélést jelentő személyeket és a médiát belső/külső ellenőrzések megindítását szolgáló **információforrásnak** kell tekinteni.

Annak érdekében, hogy a visszaélést jelentő személyek és a média könnyebben tudja tájékoztatni a hatóságokat a potenciális összeférhetlenségekről, az irányító hatóságok vagy más illetékes hatóságok ingyenes telefonos vagy internetes csalásbejelentő rendszereket vagy erre szolgáló más csatornákat vezethetnek be, illetve működtethetnek.

3.4. Mi a teendő, ha összeférhetlenség megalapozott gyanúja merül fel?

Előfordulhat, hogy a szervezet rendelkezik az igazgatási ellenőrzések vagy nyomozás lefolytatásához szükséges hatáskörrel. Amennyiben nem rendelkezik az ehhez szükséges hatáskörrel, haladéktalanul tájékoztatnia kell a megfelelő hatóságot.

Amennyiben az ellenőrzések nem támasztják alá a kapott információt, a szervezet lezárhatja az esetet, de az információt más adatokkal összefüggésben is felhasználhatja és az érzékeny területek beazonosítására szolgáló kockázatelemzést végezhet.

Amennyiben az ellenőrzések eredményei megerősítik az eredeti információt, és az összeférhetlenség adminisztratív jellegű, a szervezet a nemzeti joggal összhangban:

- fegyelmi vagy közigazgatási intézkedést/szankciót alkalmazhat az érintett tisztviselővel szemben;
- visszavonhatja az összeférhetlenség által érintett szerződést/intézkedést és megismételheti a közbeszerzési eljárás szóban forgó részét;
- összevetheti megállapításait más adatokkal és felhasználhatja azokat kockázatelemzés elvégzése céljából;
- a döntések átláthatósága érdekében, továbbá az esetleges hasonló esetek előfordulásának megakadályozása vagy az azoktól való visszatartás érdekében nyilvánosságra hozhatja a történeteket.

Amennyiben az összeférhetlenség büntetőjogi jellegű, a fenti intézkedéseken túl a szervezet a nemzeti joggal összhangban:

- büntetőjogi eljárás megindítása céljából tájékoztatja az ügyészt;
- nyomon követi az eset közigazgatási fejleményeit;
- összeveti megállapításait más adatokkal és felhasználja azokat belső kockázatelemzés elvégzése céljából.

4. Figyelmeztető jelzések

4.1. Mi minősül figyelmeztető jelzésnek és miként használhatók ezek?

A figyelmeztető jelzés a lehetséges csalás vagy korrupció jelzője. Olyan elem vagy elemek összessége, amelyek jellegükből adódóan szokatlanok vagy eltérnek a rendes tevékenységtől. A figyelmeztető jelzés azt jelzi, hogy valami a szokásostól eltérően működik és alaposabban meg kell vizsgálni.

Közbeszerzési eljárásokban sokfajta figyelmeztető jelzéssel találkozhatunk. A figyelmeztető jelzések rendellenességeket mutathatnak

- az ajánlati dokumentumokban, például amikor elvileg különböző ajánlattevők ugyanarról a telefonszámról küldik be faxon az ajánlataikat;
- a pénzügyi kimutatásokban, például amikor a számlákon szereplő összegek meghaladják a szerződés értékét;
- a projektben résztvevő munkavállalók magatartásában, például amikor megpróbálnak nyomást gyakorolni a bíráló bizottságra, hogy az egy adott ajánlattevőt válasszon ki.

A figyelmeztető jelzések éberebbé kell tenniük a tisztviselőket és a vezetőket: meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket, amelyek révén megerősíthető vagy megcáfolható az összeférhetetlenség fennállta. Rendkívül fontos, hogy a figyelmeztető jelzésekre megfelelő válasz szülessen. Elsősorban az ajánlatkérő, másodsorban az irányító hatóságok felelőssége, hogy eloszlassanak minden olyan kétséget, amely a figyelmeztető jelzés kapcsán felmerült.

A figyelmeztető jelzés nem jelenti azt, hogy csalás történt vagy történhet, csupán annyit, hogy a helyzetet meg kell vizsgálni és kellő gondossággal nyomon kell követni.

4.2. Figyelmeztető jelzések a közbeszerzési eljárásban

Ez a szakasz az összeférhetetlenséggel összefüggésben a közbeszerzési eljárás különböző szakaszaiban elkövetett feltételezett csalások tipikus eseteit taglalja, a gyakorlatból vett példákkal illusztrálva.

E figyelmeztető jelezések egy része általánosnak tűnhet; számos helyzetre vonatkozhatnak, nem csupán az összeférhetetlenségekre. Fontos szem előtt tartani, hogy figyelmeztető jelzések az első szintű, a csalás vagy a szabálytalanság előfordulásával kapcsolatos bizonytalanságok eloszlására vagy azok megerősítésére irányuló ellenőrzések lefolytatásának szükségességét jelző indikátorok. Az alábbi figyelmeztető jelzések alapján olyan ellenőrzéseket kell lefolytatni, amelyek révén megcáfolható vagy megerősíthető az összeférhetetlenség előfordulása.

4.2.1. Az eljárás előkészítése és elindítása

Az összeférhetetlenség kérdését már az eljárás előkészítésétől kezdődően napirenden kell tartani. Előfordulhat, hogy az ajánlattételi dokumentáció kidolgozásakor az ajánlatkérő külső tanulmányokat vagy külső forrásból származó véleményeket is igénybe vesz. A közbeszerzési eljárásban felhasznált dokumentumokat bizonyos mértékig külső szakértők

által készített jelentésekre is alapozhatják. Az ajánlatkérőnek döntenie kell az eljárás típusáról és el kell készítenie a közbeszerzési felhívások tervezetét, a közbeszerzési dokumentációt, a műszaki leírásokat és a szerződéstervezetet is.

Az ajánlatkérőnek a dokumentumok kidolgozásának legelső lépésétől kezdődően meg kell tennie a szükséges intézkedéseket a összeférhetlenségek megakadályozása érdekében.

Összeférhetlenséggel összefüggő kockázatok

A dokumentumok kidolgozásában részt vevő személyek megpróbálhatnak közvetlenül vagy közvetve befolyást gyakorolni a közbeszerzési eljárásra, hogy például lehetővé tegyék egy rokon, barát, üzleti vagy pénzügyi partner részvételét.

Figyelmeztető jelzések

- Az ajánlattételi dokumentáció elkészítéséért felelős személy / vezető tisztviselő ragaszkodik ahhoz, hogy külső cég segítséget vegyék igénybe a dokumentumok elkészítéséhez, jóllehet erre nincs szükség.
- Ugyanazon témára vonatkozóan külső cégektől kettő vagy több előkészítő tanulmányt is megrendelnek, és valaki nyomást gyakorol a munkavállalókra annak érdekében, hogy e tanulmányok valamelyikét használják fel az ajánlattételi dokumentáció kidolgozásához.
- A dokumentumok kidolgozásáért felelős személy úgy szervezi meg az eljárást, hogy nem marad idő a dokumentumok alapos ellenőrzésére a beszerzési eljárás megindítását megelőzően.
- Ugyanazon tételre vonatkozóan rövid időszakon belül, látszólag indokolatlanul kettő vagy több beszerzést is kiírnak, ami azt eredményezi, hogy kevésbé erős versennyel járó beszerzési eljárást alkalmaznak.
- Tárgyalásos eljárást választanak, jóllehet lehetőség lenne nyílt eljárásra is.
- Meghatározott céget vagy ajánlatot preferáló kiválasztási és odaítélési feltételeket alkalmaznak indokolatlanul.
- A szállítandó árukra vagy nyújtandó szolgáltatásokra vonatkozó szabályok túl szigorúak, azoknak mindössze egy cég tud megfelelni.
- Az ajánlatkérő valamely alkalmazottjának rokona olyan cégnél dolgozik, amelyik adott esetben ajánlattevő lehet.
- Az ajánlatkérő valamely alkalmazottja az ajánlatkérőhöz való felvételét közvetlenül megelőzően az egyik lehetséges ajánlattevőnél dolgozott.

Példa: A pályázók valamelyike részt vesz az eljárás előkészítésében, és ennek nyomán az eljárás megindítását megelőzően kiegészítő információkra tesz szert. Emiatt a többi ajánlattevő nem indul ugyanolyan eséllyel a pályázat elnyeréséért, és ez összeférhetlenségnek minősül.

Összeférhetlenséggel összefüggő kockázatok

A beszerzési eljárással kapcsolatos információk kiszivárgása.

Figyelmeztető jelzések

- Valamely munkavállaló szokatlan magatartása, amely a beszerzési eljárással kapcsolatos információk megszerzésére irányul, jöllehet az adott munkavállalónak nincs az eljárással összefüggő feladata.
- Az ajánlatkérő valamely alkalmazottjának rokona olyan cégnél dolgozik, amelyik adott esetben ajánlattevő lehet.
- Az ajánlatkérő valamely alkalmazottja az ajánlatkérőhöz való felvételét közvetlenül megelőzően az egyik lehetséges ajánlattevőnél dolgozott.

Példa: A munkavállalók valamelyike részt vesz a közbeszerzési dokumentumok megfogalmazásában vagy kijavításában, majd felmond és belép egy olyan vállalathoz, amely röviddel ezután ajánlatot nyújt be.

JAVASLATOK:

Az ajánlati dokumentumokat a figyelmeztető jelzések alapján át kell vizsgálni.

Biztosítani kell, hogy az ellenőrzési jogkörök és a szerződéses jogorvoslatok – adott esetben – szerepeljenek a dokumentumokban.

4.2.2. Az ajánlati felhívás, az ajánlatok elbírálása és a végső döntés

Az ajánlatok benyújtására szabott határidő lejártát követően az ajánlatkérő ellenőrzi, hogy a benyújtott ajánlatok megfelelők-e, majd elbírálja azokat. Indokolt esetben az ajánlatkérő felkéri az ajánlattevőket a hiányosságok orvosolására, illetve meghatározott információk vagy további magyarázat közlésére. A felhívásban megadott szempontok alapján az ajánlatkérő dönt arról, hogy mely ajánlatok minősülnek érvényesnek. A bíráló bizottság írásos értékelést készít és javaslatot fogalmaz meg. A szerződés odaítélésére vonatkozó döntést az ajánlatkérő szervezeten belül kijelölt döntéshozó hozza meg.

Összeférhetetlenséggel összefüggő kockázatok

Előfordulhat, hogy megmásítják a beérkezett ajánlatokat annak érdekében, hogy leplezzék az ajánlattevő azon mulasztását, hogy nem tartotta be a határidőt vagy nem nyújtotta be az összes előírt dokumentumot.

A végső döntés befolyásolása céljából a bíráló bizottság valamely tagja megpróbálhatja félrevezetni vagy nyomás alá helyezni a bizottság többi tagját, például oly módon, hogy szándékosan rosszul értelmezi a szabályokat.

Figyelmeztető jelzések

- A hivatalos dokumentumokat és/vagy a dokumentumok átvételi elismervényét egyértelműen módosították (pl. áthúzások).

- A bíráló bizottsági tagok nem rendelkeznek a szükséges szaktudással a benyújtott ajánlatok értékeléséhez, és a bíráló bizottság működését egyetlen személy dominálja.
- A bírálati szempontok között túl nagy súllyal szerepelnek szubjektív szempontok.
- A nyertes ajánlatból hiányzik valamilyen kötelező információ.
- A nyertes ajánlattevő által közölt valamely információ az ajánlatkérő munkavállalójával kapcsolatos (pl. az egyik munkavállaló címe).
- A nyertes ajánlattevő címe pontatlanul van megadva, például csak postafiókcímet adtak meg, telefonszám vagy utca/házzszám megjelölése nélkül („fiókcégről” lehet szó).
- A műszaki leírásban/feladatmeghatározásban szereplő feltételek nagyon hasonlóak a nyertes ajánlattevő által kínált termékhez vagy szolgáltatáshoz, különösen, ha az előírások között nagyon konkrétak is szerepelnek, amelyeknek csupán nagyon kevés ajánlattevő tud eleget tenni.
- Az ajánlattételi dokumentációt megvásároló vállalatok közül csupán néhány nyújt be ajánlatot, különösen, ha a vállalatok több mint fele eláll az ajánlattételtől.
- Ismeretlen, szakmai múlttal nem rendelkező vállalat nyeri el a szerződést.

JAVASLATOK:

Biztosítani kell, hogy a bíráló bizottsági tagokat a projektek végrehajtására kidolgozott, bevált kézikönyvvel összhangban válasszák ki.

Biztosítani kell, hogy a projekt beszerzési tisztviselője a bíráló bizottság rendelkezésére álljon az esetleges eljárási kérdések megválaszolása céljából.

Meg kell győződni arról, hogy a bíráló bizottság rendelkezik az ajánlatok elbírálásához szükséges szaktudással.

Ellenőrizni kell, hogy a bíráló bizottsági tagok aláírják a nyilatkozatot arról, hogy feladataik ellátásával összefüggésben velük szemben összeférhetetlenség nem áll fenn, például sem jelenleg, sem korábban nem álltak kapcsolatban az ajánlattevők egyikével sem.

4.2.3. A közbeszerzési szerződések teljesítése, kiegészítése és módosítása

A közbeszerzési eljárás keretében odaítélt szerződéseket az ajánlati felhívásban és a műszaki leírásban meghatározott előírásokkal teljes összhangban, és a felhívásban meghatározott időkereten belül kell teljesíteni. A szerződő felek részére engedélyezhető, hogy korlátozott mértékben módosítsák a szerződést, ha képesek bizonyítani, hogy a módosítás eredetileg nem volt előrelátható, továbbá a módosítást ésszerű indokkal tudják alátámasztani és biztosítani tudják a gazdasági egyensúlyt is.

Összeférhetetlenséggel összefüggő kockázatok

A szerződés nincs összhangban a szabályokkal és/vagy a műszaki leírással és az ajánlattételi dokumentációval.

A szerződés teljesítése nem megfelelő.

A szerződés teljesítésének nyomon követése nem megfelelő.

Hamis igazolásokat fogadnak el.

Figyelmeztető jelzések

A szerződés sztenderd elemeit (ellenőrzés, jogorvoslat, kártérítés stb.) megváltoztatják.

A szerződéshez nem mellékelik a módszertani leírást és a munkatervet.

Megváltozik a cég neve és jogi státusza és a felelős tisztviselő nem vizsgálja ezt meg.

Ugyanazon szállító vonatkozásában számos vitatható módosítási kérelem érkezik, amelyeket ugyanazon projektmenedzser tisztviselő hagy jóvá.

Nemzetközi projekteknél indokolatlanul hosszú idő telik el a nyertes ajánlattevő kihirdetése és a szerződés aláírása között (ez azt is jelezheti, hogy a szállító nem hajlandó megvesztegetési pénzt fizetni, vagy alkudozás folyik arról.)

A műszaki leírást vagy a feladatmeghatározást jelentős mértékben átírják.

Úgy csökkentik le a szállítandó tételek számát, hogy közben a fizetendő összeg nem csökken arányosan.

Úgy nőnek meg a munkaórák, hogy közben a felhasznált anyagok mennyisége nem nő ennek megfelelően.

Hiányzik a szerződés vagy valamely beszerzés nincs megfelelő dokumentumokkal alátámasztva.

Az ajánlattevő munkavállalójának a beszerzéssel kapcsolatban tanúsított szokatlan magatartása: nem hajlandó válaszolni a vezetőségnek az indokolatlan késedelmekkel és a hiányzó dokumentumokkal kapcsolatos kérdéseire.

Sok a közigazgatási felülvizsgálat és a törölt beszerzési eljárás.

Az ajánlattételi dokumentációhoz (feladatmeghatározás, műszaki leírás stb.) képest a szerződésben változás van az áruk és szolgáltatások mennyisége, minősége vagy jellemzői tekintetében.

JAVASLATOK:

- Meg kell vizsgálni a módosítás iránti kérelmeket, ellenőrizni kell a jogi megalapozottságukat és – indokolt esetben – a módosítási kérelmek jóváhagyása előtt be kell kérni a kérelmeket alátámasztó dokumentumokat.

- A magas kockázatú projekteknel tett helyszíni látogatások során meg kell kérni az ügyfeleket, hogy tájékoztassák a bankot az aláírt szerződéseket érintő módosítási kérelmekről, függetlenül az érintett összegek nagyságától.
- Az illetékes munkatársak által elvégzett felügyeleti ellenőrzések keretében ellenőrizni kell, hogy az alapvető áruk, illetve az építési munkák és szolgáltatások eredményei ténylegesen léteznek-e. Az ellenőrzések megerősíthetik, hogy a munkálatok haladása összhangban van-e a kiállított teljesítésigazolásokkal, továbbá hogy az igazoló dokumentumok megfelelőek-e, illetve azt, hogy a tisztviselők helyesen igazolják-e az áruk és szolgáltatások időben történő leszállítását.
- A magas kockázatú projektekhez független műszaki, pénzügyi és közbeszerzési ellenőrzéseket kell előírni.
- A helyszíni felügyeleti ellenőrzéseket műszaki szakértő bevonásával kell lebonyolítani.
- A projektmenedzsmenttel foglalkozó tisztviselők részére szerződéskezelési képzést kell nyújtani.
- Közbeszerzési és pénzügyi ellenőrzések részeként külön meg kell vizsgálni a szerződések felügyeletét – a kifizetések jegyzékét szerződésenként vagy szállítónként, a többszöri kifizetéseket és a leszállított árukról és a teljesített szolgáltatásokról kiállított igazolásokat.
- Szigorú panaszkezelési eljárásokat kell működtetni és azokról megfelelő tájékoztatást kell nyújtani.

1. melléklet: Az összeférhetetlenségi nyilatkozat mintája

Szerződés megnevezése:

Hivatkozás: (Ajánlati felhívás száma):

Alulírott....., mint az ajánlatokat felbontó bizottság kinevezett tagja / a bíráló bizottság kinevezett tagja / a (kizárási) és (kiválasztási) kritériumok vizsgálatáért felelős személy / a műveletek nyomon követésével megbízott személy / a fent említett közbeszerzési szerződés valamely részének módosítására felhatalmazott személy kijelentem, hogy ismerem a költségvetési rendelet 57. cikkét, amelynek értelmében:

„(1) A költségvetés végrehajtásában és irányításában – beleértve az ezt előkészítő tevékenységeket is –, ellenőrzésében vagy kontrolljában érintett pénzügyi szereplők és egyéb személyek nem járhatnak el oly módon, hogy saját érdekeik ütközzenek az Unió érdekeivel.

Amennyiben ennek veszélye fennáll, az érintett személynek tartózkodnia kell az ilyen fellépéstől, és az üggyel a megbízott engedélyezésre jogosult tisztviselőhöz kell fordulnia, aki írásban megerősíti, hogy fennáll-e összeférhetetlenség. Az érintett személynek közvetlen felettesét is tájékoztatnia kell. Amennyiben bebizonyosodik, hogy összeférhetetlenség áll fenn, az érintett személy befejezi tevékenységét az adott ügyben. A megbízott engedélyezésre jogosult tisztviselő személyesen teszi meg a további megfelelő intézkedéseket.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában összeférhetetlenség akkor áll fenn, ha az (1) bekezdésben említett pénzügyi szereplő vagy egyéb személy funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlása családi⁵ vagy érzelmi okok, politikai vagy nemzeti hovatartozással kapcsolatos okok, továbbá gazdasági érdek⁶ vagy bármely más, a végső kedvezményezettrel közös érdek miatt veszélybe kerül⁷.”

[Nemzeti szabályok beillesztéseamelyek értelmében: (ahogy és amennyiben alkalmazandó)]

Kijelentem, hogy tudomásom szerint nem áll fenn összeférhetetlenség velem szemben az akár egyénileg, akár konzorciumi tagként, akár az ajánlatban javasolt alvállalkozóként [az ezen beszerzési eljárás résztvevőjének jelentkező] [ezen beszerzési eljárásban ajánlatot benyújtó] gazdasági szereplők tekintetében.

⁵ XX családi kapcsolat foka, házasság vagy bejegyzett élettársi kapcsolat.

⁶ Szerződéses viszony vagy fizetett vagy nem fizetett, meglévő tanácsadói viszony.

⁷ Az önkéntes munkát, az igazgatósági vagy irányító testületi tagságot is beleértve.

Legjobb tudomásom és meggyőződéseim szerint nem állnak fenn, illetve nem álltak fenn és a belátható jövőben nem fognak fennállni olyan tények vagy körülmények, amelyek bármely fél szemében megkérdőjelezhetővé tennék a függetlenségemet.

Kijelentem, hogy amennyiben a kiválasztási szakaszban / a bontási szakaszban / bírálati szakaszban / a szerződés teljesítése során / a szerződés módosítása során összeférhetlenség fennállását vagy létrejöttét fedezem fel, azt azonnal jelzem az igazgatóságnak / a bizottságnak és amennyiben az összeférhetlenség megerősítést nyer, beszüntetem a bírálati folyamatban és az ahhoz kapcsolódó tevékenységekben való részvételemet.

Kijelentem továbbá, hogy a rám bízott ügyeket bizalmasként kezelem. A tudomásomra hozott vagy általam megismert bizalmas információkat nem fedem fel. A tudomásomra hozott információkkal nem élek vissza. Végezetül kötelezettséget vállalok arra, hogy a bírálat során vagy annak eredményeként tudomásomra hozott, általam megismert vagy kidolgozott információkat vagy dokumentumokat titokban és bizalmasan kezelem, továbbá ezeket kizárólag ezen bírálat céljaira használom fel, harmadik fél tudomására nem hozom. Kijelentem továbbá, hogy a birtokomba került írásos információkról másolatot nem őrzök meg.

Aláírás (dátum és hely):

Név:

Beosztás

2. melléklet: Példák

1. sz. eset

A romániai Csalás Elleni Hivatal (DLAF) egy ERDF által finanszírozott projekttel összefüggésben potenciális összeférhetlenségről kapott tájékoztatást a Regionális Fejlesztési és Idegenforgalmi Minisztériumtól.

A projekt kedvezményezettje egy megyei tanács volt, és a 2009-ben megkötött finanszírozási szerződés 50 km megyei üzemeltetésű közút felújításáról és korszerűsítéséről szólt.

A közbeszerzésekre, az építési koncessziókra és a szolgáltatási koncessziókra vonatkozó román törvény alapján lebonyolított nemzeti közbeszerzési eljárást követően a projekt kedvezményezettje a 10 millió EUR összegű építési szerződést „S” ajánlattevőnek ítélte.

A munkálatok megkezdését követően „S” kérelmezte az eredetileg kijelölt kavicsszállítónak egy másik, „F” vállalattal történő kicserélését. Kérelmét gazdasági okokkal támasztotta alá és a projekt mérnöke jóváhagyta a módosítást.

Nem sokkal ezt követően „S” kérelmezte a kedvezményezettnél, hogy járuljon hozzá az építési anyagnak terméskőről kavicsra történő kicseréléséhez, és kérelmét ezen, ugyancsak „F” által szállított építési anyagra vonatkozó teszteredményekkel támasztotta alá. A tervező és a projekt mérnökének jóváhagyását előzetesen megkapta.

E két módosítás vonatkozásban a megyei tanács a következő dokumentumokat készítette el:

- a projektkoordinátor által aláírt, a megyei tanács elnöke által jóváhagyott és aláírt jelentések;
- az építési szerződésnek a megyei tanács elnöke által aláírt módosítása, benne az új szállítóval az építési anyagok tekintetében.
-

A DLAF által lefolytatott nyomozás fényt derített arra, hogy „F” két személy tulajdonában volt, akik mindketten 50%-os részesedéssel rendelkeztek, egyikük a projekt kedvezményezettje, azaz a megyei tanács elnökének a veje volt.

A DLAF megállapította, hogy **összeférhetetlenség állt elő, mivel a dokumentumokat, amelyek alapján „F”-et, mint az építési anyagok új szállítóját jóváhagyták, a megyei tanács elnöke írta alá, aki első fokú rokoni kapcsolatban állt „F” egyik társtulajdonosával.**

2. sz. eset

A román Csalás Elleni Hivatal (DLAF) a Regionális Fejlesztési és Idegenforgalmi Minisztérium illegális tevékenységekről értesítette egy, a PHARE 2000 gazdasági és társadalmi kohéziós program keretében finanszírozott projekttel összefüggésben.

A projekt kedvezményezettje „Z” gazdasági szereplő volt, a finanszírozási szerződés pedig 12 építőipari kis- és középvállalkozás minőségirányítási rendszere tanúsításának támogatásáról szólt.

A tanúsítási szolgáltatásokról szóló szerződésnek a román közbeszerzési törvény alapján történő odaítélése érdekében a kedvezményezett kijelölte az öt főből álló bíráló bizottságot, amelynek tagjai titoktartási és pártatlansági nyilatkozatot írtak alá.

A DLAF megállapította, hogy a bíráló bizottság egyik tagja olyan könyvvizsgáló volt, aki korábban együttműködési megállapodásokat kötött a nyertes ajánlattevővel.

Ezzel az alkalmazandó gyakorlati útmutató, a pályázók részére készített útmutató és a támogatási szerződés melléklete számos rendelkezését megsértette, mivel **a szerződést odaítélő bíráló bizottság egyik tagjával szemben összeférhetetlenség merült fel az ajánlattevők egyikével fenntartott szerződéses kapcsolata miatt.**

3. sz. eset

A román Csalás Elleni Hivatal (DLAF) figyelmét a Regionális Fejlesztési és Idegenforgalmi Minisztérium hívta fel csalásra utaló jelekre egy, a 2. prioritási tengelyhez tartozó regionális operatív program keretében finanszírozott projekt kapcsán, amely egy megyei kezelésben lévő útszakasz korszerűsítésére irányult, és amely projektnek a kedvezményezettje a megyei tanács volt.

A tervezési szolgáltatásokról szóló szerződést a közbeszerzésekre, az építési koncessziókra és szolgáltatási koncessziókra vonatkozó román törvény alapján kiírt közbeszerzési eljárás keretében ítélték oda. A szerződés odaítélése „a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat” kritériuma alapján történt.

A nyertes ajánlattevő „P” vállalta, hogy a szerződésnek egyetlen részét sem adja ki alvállalkozónak, de rövidesen kiderült, hogy a szerződés egyes részeit „A” alvállalkozónak adta ki.

A közbeszerzési eljárás bíráló bizottságában eljáró két tag „A”, azaz a nyertes ajánlattevő alvállalkozójának alkalmazásában állt.

A bíráló bizottsági tagok és az alvállalkozó közötti összeférhetetlenség miatt az irányító hatóság visszatartotta az „A” által nyújtott szolgáltatásokért járó kifizetést.

A DLAF úgy ítélte meg, hogy a román jogszabályok alapján **összeférhetetlenség** merült fel. **Az a tény, hogy a megyei tanács két köztisztviselője részt vett a szolgáltatási szerződés „P”-nek történő odaítélésében, közvetett előnyt biztosított az őket alkalmazó „A” vállalatnak.**

4. sz. eset

A román Csalás Elleni Hivatal (DLAF) az emberi erőforrások fejlesztése ágazati operatív programért felelős közreműködő szervezet értesítette egy potenciális összeférhetetlenségről a 3. prioritási tengelyen keresztül finanszírozott projekt kapcsán. A projekt a vállalkozói készség fejlesztését célzó innovatív technikák és módszerek bevezetésére irányult, és két régió kis- és középvállalkozásai számára nyújtott támogatást.

A kedvezményezett egy egyetem volt, amelynek törvényes képviselőjeként a rektor, C. úr járt el.

A projekttel kapcsolatos tájékoztatási feladatok ellátása céljából az egyetem, mint munkáltató külön munkaszerződést kötött C. úrral, mint munkavállalóval.

Ezt követően az egyetem rektoraként C. úr kijelölte a projekt végrehajtásáért felelős csapatot, amelynek ő is tagja lett.

A külön munkaszerződés megkötésével egyik oldalon rektorként, mint a munkáltató törvényes képviselője, a másik oldalon pedig alkalmazottként, mint a projektmenedzsment csapat tagja C. úr valójában saját magával kötött szerződést, amiből közvetlen anyagi előnye származott, konkrétan fizetéskiegészítést ígért meg saját magának.

A egyetemnek (a román oktatási törvényt végrehajtó) szabályzata értelmében az egyetem közérdekű intézmény, a rektor pedig végrehajtó feladatokat ellátó vezető. A DLAF következképp úgy ítélte meg, hogy a román törvények alapján megalapozott büntetőjogi eljárást lehet indítani.